

Danmarks Naturfredningsforening 2017

Årsberetning for afdelingen i Morsø Kommune

7.november 2017

Angreb på naturbeskyttelsen i Danmark

Danmark ligger i bund, når det gælder andelen af beskyttede naturarealer indenfor EU – de såkaldte Natura 2000 områder. Dem vil miljø- og fødevareministeren nu nedbarbere med ca. 28.000 hektar, ud af et samlet areal på 340.000 hektar.

Når vi ved, at naturen er presset og en lang række arter er truet som aldrig før, så er det helt uforståeligt, at ministeren uden videre tager næsten 10 procent af det beskyttede areal ud. Danmark har brug for mere og ikke mindre natur, som ministeren lægger op til.

Danmark har igennem EU's habitatsdirektiv forpligtiget sig til at udpege beskyttet natur for en række forskellige naturtyper. Her ligger Danmark i forvejen i bund i EU, når det gælder beskyttet natur.

Ministerens udkast til ændring, er i høring året ud.

Insekter forsvinder

I august sår danske landmænd vinterraps, hvis frø er bejdset med gift, der kædes sammen med biernes massedød. Giftene hedder neonikotinoider og har været midlertidigt forbudt i EU siden 2013. Men regeringen er gået uden om EU og har givet danske landmænd dispensation til at bruge giftene.

”Neonikotinoider er et af nutidens mest problematiske sprøjtegifte, og vi bakker helhjertet op om EU’s forsøg på at forhindre giftene i naturen. At regeringen kæmper mod forslaget for at give landbruget lov til fortsat at bruge giftene, er et nyt lavpunkt i natur og miljøbeskyttelsen herhjemme”, siger Ella Maria Bisschop-Larsen, der er præsident i Danmarks Naturfredningsforening.

I august lavede DN en underskriftsindsamling imod neonikotinoider på hjemmesiden Bidræber.

Seneste vinter døde hver femte bifamilie, og det er fjerde år i træk, at vinterdødeligheden stiger. Det viser en undersøgelse fra Danmarks Biavlerforening. Samtidig er tre ud af 29 danske humlebi-arter uddøde, mens yderligere ni arter er truede. ”Både honningbier og vilde bier forsvinder, og så trodser regeringen EU’s forbud og arbejder for gifte, der er lavet til at slå insekter ihjel – og altså også skader bierne. Det er simpelthen for dumt, ” siger Ella Maria Bisschop-Larsen.

Over de seneste 27 år er 75 procent af insekterne forsvundet fra 63 naturreservater i Tyskland. Det rammer fødekæden, hvor vi som bekendt er øverst.

Engang skulle man ikke køre langt på en sommerdag, før bilens forrude var klistret til med smadrede insekter. Der begynder at være langt mellem disse dage, og det er ikke, fordi vi mangler biler eller sommerdage. Det er insekterne det er galt med. De forsvinder og det kan give hele kloden problemer. Insekter udgør en vigtig del af fødekæden for blandt andet fisk og fugle, og de bestøver blomster og planter.

Professor Goulson fra Sussex mener, at årsagen skal findes i menneskets opdyrkede arealer. Flyvende insekter går til, når de forlader naturreservaterne.

Landbrugsland har meget lidt at tilbyde vilde skabninger. Men hvad der får dem til at dø er et åbent spørgsmål. Måske er der bare ikke noget føde til dem, eller også udsættes de for kemiske pesticider – eller begge dele.

Naturen - valgår

Det er kommunalt valgår i år, og det fornægter sig ikke. Kommunalpolitikerne lover guld og grønne skove og det sidste bakker DN dem varmt op i. Kommuneplanforslaget, som ventes vedtaget inden årets udgang, er løfterigt på mange af vore mærkesager, men ligeså på områder, der traditionelt er vanskeligt forenelige med natur- og miljøbeskyttelse.

Hvad har DN Morsø udrettet i årets løb:

DN Morsø beskæftiger sig med et væld af forskellige opgaver i årets løb. Med udgangspunkt i foreningens formålserklæring om at skabe et bæredygtigt samfund med en rig og mangfoldig natur, et smukt varieret landskab og et rent og sundt miljø er det næsten kun fantasien – og selvfølgelig vore begrænsede ressourcer – der sætter grænserne.

Landbrug

I år har der kun været 4 sager om udvidelser af husdyrbrug. Der har været 10 sager om § 19 skift i dyretype og 3 sager om fulde stalde, 2 tilladelser om etablering af gyllebeholder og 2 sager om areal godkendelse, 6 sager om revurdering af miljøgodkendelser, der har i alt været ca. 43 sager, som vi har set på. Mod 36 sager sidste år.

Der er passeret mange miljøgodkendelser igennem afdelingen i det sidste år. Sammenlægninger kræver nye miljøgodkendelser og der er revurderinger af tidligere miljøgodkendelser. Bedrifterne bliver stadig større. Det er vores fornemmelse at landbruget på Mors generelt har godt styr på deres tilladelser.

Sagen Ejerslevvej 28: Sagen har vi kunnet læse om i avisen men sagen er ikke kommet til os endnu. Den nye lov om husdyrbrug betyder, at landmanden ikke behøver spørge kommunen om lov til overproduktion og dermed øget lugtgener for naboerne.

Pesticider i drikkevand

Fremover må haveejere have havehandskerne frem, når der skal luges ukrudt. Det bliver nemlig forbudt at bruge pesticider som for eksempel Round-Up i private haver flere steder i Ålborg Kommune. Det sker for at undgå en reel sundhedsrisiko. Vi har jo desværre set, at pesticiderne finder vej ned til grundvandet.

Husejerne i de områder, hvor der er fare for at pesticider trænger ned i grundvandet, vil blive tilbudt en frivillig aftale mod, at stoppe med at bruge midlerne. Derefter kan kommunen lave et forbud. – Det gør vi jo netop for at sikre, at vi mange generationer frem har adgang til rent drikkevand, et forbud breder sig i flere kommuner, der er også åbnet op for at det lovgivningsmæssigt er muligt.

Der bør være et krav om uddannelse af alle der køber pesticider, et forbud er ikke tilstrækkeligt, det er svært at kontrollere, så uddannelse og oplysning er den bedste måde til at forhindre brug af pesticider i sårbare områder.

Jordbrugsfond

En ny dansk jordbrugsfond har set dagens lys. Danmarks Naturfredningsforening og Økologisk Landsforening har stiftet Danmarks Økologiske Jordbrugsfond, hvor alle interesserede fra i dag og tre måneder frem kan tegne aktier.

For 25.000 kroner kan du blive medejer af et selskab, der skal fremme udbredelsen af økologi gennem opkøb af landbrugsjord.

”Jeg er meget glad for, at det lykkedes at gøre en drøm til virkelighed og vi ser frem til, at mere jord bliver lagt om til økologi”, fortæller Ella Maria Bisschop-Larsen og fortsætter: -”Med en opsparing i en bank eller pensionskasse oplever man jo oftest, at dem, som forvalter ens opsparing investerer i kul og olie. Nu kan du få direkte indflydelse på, hvad dine penge bliver investeret i. Økologisk landbrug har, alt andet lige, en større naturværdi og driften ødelægger ikke vores drikkevand med sprøjtegifte. Udover økologi vil fonden også arbejde med at øge naturindholdet på gårdene”.

Flyt noget af landbrugsstøtten til natur- og miljøtiltag i landbruget

Grønne organisationer retter fælles henvendelse til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg med forslag om at overføre flere midler fra den direkte landbrugsstøtte til Naturforbedrende tiltag. Inden 1. august (2017) kan Regeringen beslutte at overføre flere penge fra EU's direkte landbrugsstøtte til natur-, miljø- og klimaforbedrende tiltag i landbruget. Den 12. juni rettede en række grønne organisationer derfor en fælles henvendelse til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg med forslag om at øge andelen, ved at vælge fuld overflytning af 15% af landbrugsstøtten til landbrugsstøtte til natur-, miljø- og klimaforbedrende tiltag i landbruget.

Hele fire EU-direktiver skønnes overtrådt i forbindelse med **den nye lov om husdyrbrug**, som Regeringen, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre vedtog i februar i år. Loven betyder kort fortalt, at ændringer i udbringning af gylle ikke længere skal vurderes og godkendes i kommunerne. Dermed bliver al udbringning af gylle nu reguleret af nye generelle regler.

Mangler hensyn til natur og miljø

” Vi bakker op bag forenklede regler, og vi anker således alene på, at den nye lov ikke i tilstrækkelig grad tilgodeser hensynet til grundvand, natur og miljø”, siger Lisbeth Ogstrup, seniorrådgiver i Danmarks Naturfredningsforening, ”og det er hele forudsætningen for, at gylleudbringning alene kan reguleres generelt. Den nye lov strider mod VVM-direktivet fordi, de nye generelle regler for husdyrbrugs arealer på flere punkter **ikke sikrer**, at der **ikke** vil kunne ske en væsentlig indvirkning på miljøet”.

Naturen ikke beskyttet

”Også EU’s habitatdirektiv vurderes overtrådt, fordi der med de nye regler kan ske skade på de ellers EU-beskyttede Natura 2000-områder. Heller ikke de såkaldte bilag IV arter – dvs. beskyttede arter efter EU’s naturdirektiver, tilgodeses i de nye generelle regler for husdyrbrug. – Og den går altså ikke – ligesom det heller ikke vil være nok, at Regeringen varsler en løsning fremadrettet. Disse hensyn skulle være indarbejdet i lovgivningen, hvis den skal erstatte de konkrete vurderinger og godkendelser. Ellers er det i vores optik et klart brud på direktiverne”, siger Lisbeth Ogstrup.

Grundvand og søer står udenfor

Nitratdirektivet slår fast, at der ikke må ske øget udledning af kvælstof til grundvandet. Men det sker ikke desto mindre med **den nye model til at regulere husdyrbrug**. Vandrammedirektivet siger, at tilstanden af alle forekomster af grundvand **skal** beskyttes. Det **sker ikke** med de nye regler. Især det øvre grundvand, vil kunne blive yderligere belastet med kvælstof. For langt hovedparten af søerne er der heller ikke værn at hente i den nye regulering, der nemlig ikke sikrer mod belastning med fosfor.

Håber EU vil komme til hjælp

”Vi håber, at EU-Kommissionen nu vil hjælpe Regeringen med at få den rigtige balance mellem landbrug, natur og miljø – akkurat som målet tilsiger. Sker det ikke, vil den nye målrettede regulering og dermed

Fødevarer- og Landbrugspakken blive et sort kapitel for naturen og miljøet og derfor også i sidste ende for landbruget”, siger Lisbeth Ogstrup. Den nye lov om regulering af husdyrbrug og arealregulering trådte i kraft 1. august 2017.

Fredninger

I fredningssager bliver vi kontaktet af Fredningsnævnet, bliver bedt om en udtalelse eller et møde.

Søndag den 27. august blev mountainbike ruten i Legind Bjerge indviet. Borgmesteren klippede snoren og Cykelryttere og motionister ung som gammel drog ud på en af de etablerede afmærkede ruter i skoven. Forløbet på hele processen har været undervejs i godt to år og er et godt eksempel på, at hvis alle arbejder for en god løsning, som alle kan stå inde for så kan det lykkes.

Møde med Fredningsnævnet: I foråret var repræsentanter for Fredningsnævnet, Morsø Kommune, Menighedsrådet, DOF, Morsø Provstiudvalg, DN og borgerforeningen samlet hos en familie i Solbjerg. Familien havde søgt om at lave en tilbygning til deres hus. Man mente at den lå for tæt på kirken og det visuelle udsyn ville blive berørt af tilbygningen. - Der var ikke nogle af de tilstedeværende, som havde noget at indvinde imod tilbygningen.

Blidstrupvej 3 har ansøgt om plantning af læhegn i fortidsmindebeskyttelseslinje. Den 15. september har Morsø kommune modtaget en ansøgning om at udskifte eksisterende læhegn, som ligger omkring to fredede fortidsminder. Læplantningen bliver foretaget øst og sydøst for fortidsminderne og ca. 170 meter af det samlede læhegn ligger inden for beskyttelseslinjerne. Afstanden til nærmeste fortidsminde er cirka 65 meter og 75 meter til det fjerneste. Telefon kontakt til sagsbehandleren på Morsø Kommune, vi havde en god snak og han synes jeg skulle køre ud og se stedet. Efterfølgende må jeg give kommunen ret, at lige i dette tilfælde kunne man godt dispensere fra naturbeskyttelseslovens §18 (fortidsmindebeskyttelseslinje).

Angående diger og læhegn sker det desværre alt for tit at man ”glemmer” at lave nye læhegn og diger. Det nævnte jeg over for sagsbehandleren og han gav mig ret. Der er forsvundet rigtig mange diger og læhegn de sidste mange år med stor tilbagegang af insekter, sommerfugle, fugle m.m. I fremtiden skal man være mere opmærksom på at diger og læhegn bliver genetableret, så vi igen får en større biodiversitet af insekter, bier, sommerfugle som er så vigtig for bestøvning af vores blomster og træer.

DN har påklaget Morsø Kommunes lovliggørende dispensation til fjernelse af beskyttedige, Vittrupvej 25 hhv. 30 til Natur- og Miljøklagenævnet.

Sagen: Da EnergiNet skulle grave et højspændingskabel ned på ejendommen ved at lave et midlertidigt brud på dige, blev det opdaget at digerne var fjernet i 2006 og 2008. Da Morsø kommune bemærker at diget allerede er fjernet, meddeler de det til Kulturstyrelsen, der er tilsynsmyndighed for de beskyttede diger.

Men efterfølgende giver Morsø Kommune **dispensation/ giver lodsejer tilgivelse for udåd.**

Vi kontaktede sekretariatet om hjælp til klage. Sager med diger og læhegn er som regel vindere, som sekretariatet gerne er behjælpelig med.

DN har påklaget kommunen afgørelse til Natur- og Miljøklagenævnet, som har ændret Morsø Kommunes dispensation til et afslag. DN har altså fået medhold i klagen.

Dige-beskyttelsen har til formål, at værne om vores gamle landbrugskulturarv. Alle diger skal derfor vurderes efter tre værdisætninger – en landskabelig, en biologisk og en kulturhistorisk – og har et dige blot en af de tre vinkler en værdi, så er diget som sådan beskyttelsesværdigt.

DN har påpeget at diget har haft en biologisk værdi, alene vurderet ud fra det øvrige fravær af biologiske elementer i området, og ud fra jorddigets varierede bevoksning.

Landskabeligt må diget antages at have spillet ind til det nærliggende, meget gamle snoede dige mod øst og nordøst, der angiver sogneskellet mellem Ørding og Ljørslev. Kulturhistorisk kan det fjernede dige(2) føres tilbage til minimum de lave målbordsblade, ligesom de tilsyneladende også er med på udskitningskortet jf. omtale i Morsø Folkeblad.

Læskur til fårene på Feggeklit fredningen.

Placering af shelter på Præstegårdsvej 2, matr. 1aa, Tæbring by. Afgørelse Kystdirektoratet giver hermed dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65b, stk. 1, jf. § 15, til placering af shelter.

Tilladelse til opførelse af badebro ved Skibsted Strand

Morsø Kommune havde ansøgt om tilladelse til opsætning af: En brønd med hestehoved af støbejern og en udsigts- og formidlingsportal kaldet Vindens Hus, ved Feggeklit.

- Morsø Kommune har fået afslag til udsigts- og formidlingsportal og kunstværk inden for strandbeskyttelseslinjen på ejendommen matr. nr. 1a Feggeklit i Morsø Kommune.

Ansøgning om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til etablering af jorddige til højvandssikring I henhold til Naturbeskyttelseslovens § 65 stk. 1 ansøger Morsø Kommune hermed om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til etablering af et jorddige til højvandssikring af **en del af Sallingsundvej** i Morsø Kommune.

Morsø Kommune har 21. juli 2017 ansøgt om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen tiletablering af informationsbygning og handicптоilet ved Feggesund Færgeleje, matr.7000a, Feggeklit, Sejerslev.

Afgørelse Kystdirektoratet giver hermed dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65b, stk. 1, jf. § 15, til etablering af bygningen som ansøgt.

Fredningstjek

Vi har lavet fredningstjek ved Hanklit og Salgjerhøj. Vi var 6 der mødtes den 21.8.2017 og den 30.9.2017. Vores oplysninger om fredningens tilstand er sendt til DN sekretariatet, som udarbejder en rapport og sender den til afdelingen og Morsø Kommune.

Vi nåede ikke hele fredningen som er på ca. 170 ha, derfor har vi besluttet at vi forsøger igen til næste år i juni måned, hvor vi også vil lave et floratjek.

Lidt om fredningen: "Fredningen ved Hanklit og Salgjerhøj er en tilstandsfredning, hvis formål er at bevare stedets store naturskønhed, således at stedet af hensyn til de videnskabelige interesser, der knytter sig til stedet, forbliver uberørt".

Vandråd og vandplaner

Der er nedsat vandråd for de forskellige vandoplande, i Nordjylland er det Mariagerfjord og Limfjorden. Her har man så igen oprettet lokale vandråd i kommunerne. Også Morsø.

Arbejdet med vandplanerne har efterhånden stået på i flere år. De udspringer af EU's vandrammedirektiv som skal sikre en god økologisk standart i vores vandmiljø, vandløb, søer og fjorde. Der har været sat dato og årstal på hvornår planerne skulle være opfyldt. Man er meget langt fra at være "i hus". Planerne er blevet mere og mere udvandede, fordi man i mange tilfælde har givet køb på virkemidlerne. Som noget af det første afskaffede man 10meter bræmmerne langs vandløb og søer. Man tog derefter adskillige kilometer vandløb ud af planerne. Lige i øjeblikket kæmper landbruget for at skyde det hele til hjørnet. Det hele ønskes sat på "stand bye", og startet på ny med helt andre og lempeligere krav til landbruget, som ønsker hele beregningsgrundlaget fornyet. Det er i det hele taget meget usikkert hvad der sker fremover.

Der er rigtig meget politik i dette her. Med den nuværende Regering og dennes indstilling til landbruget kan man frygte det værste. Men tænk på hvad der har været brugt af tid og skatte kroner, plus frivilligt arbejde indtil nu, på noget man ikke i øjeblikket ved hvor befinder sig.

Morsø Kommune: I forbindelse med det i 2017 igangsatte vandrådsarbejde har Morsø Kommune besluttet at indkalde til nedsættelse af en lokal arbejdsgruppe.

Vandrådsarbejdet har sin begrundelse i aftalen om en Fødevarer- og Landbrugspakke indgået mellem den daværende Regering (venstre), Dansk folkeparti, Liberal Alliance og Konservative i december 2015, hvori der skal ske en kvalificering af afgrænsning og udpegning af de vandløb, der indgår i vandområdeplanerne 2015 – 2021.

DN er igen repræsenteret i det lokale vandråd på Mors og der er kommet friske nye folk på kommunen.

Kommunerne i et hovedopland skal konkret løse følgende obligatoriske opgaver:

1. Vurdere om de vandløbsforekomster, der indgår i Miljø- og fødevarerministeriets forslag til ny afgrænsning af vandløb i vandområdeplanerne lever op til de opdaterede faglige kriterier for afgrænsning af vandløbsforekomster, som ministeriet har fastlagt.
2. Udvælge vandløbsforekomster, der kan analyseres med henblik på at vurdere, om de opfylder betingelserne for at kunne udpeges som kunstige eller stærkt modificerede.

Vurderingen af vandløbsforekomsterne skal foretages på baggrund af de opdaterede faglige kriterier, der omfatter: Oplandsstørrelse, den økologiske tilstand (DVFI), er vandløbet naturligt, fald, slyngning og fysisk index.

Det er Limfjorderådet der varetager sekretariatsfunktionen for oplandet Limfjorden.

Der er i år afholdt tre møder i det lokale Vandråd på Mors. Den endelige deadline for indmeldelser vil blive fastsat på et senere tidspunkt, men overordnet skal vandrådsarbejdet være afsluttet 31. december 2017.

På sidste møde drøftede vi klassificeringen af vandløb og tilstands- bedømmelse. Der er flere gradueringer der kan tages i anvendelse for det enkelte vandløb når det skal bedømmes. Jeg regner med at vi fremover skal besigtige nogle af øens vandløb, så de evt. kan komme i betragtning i de kommende planer.

Vi drøftede også problematikken vedr. vandseparering da dette har stor betydning for vandløbene i forbindelse med kraftige regnskyl (overløb i rensningsanlæg) Her er det Forsyningen vi skal have på banen.

Vådområder

Vådområder har altid rensset vandet fra markerne. Det sker ved, at vandet lægger sig i lavtliggende områder om vinteren (nitrat omdannes til frit kvælstof) og frigiver kvælstof til luften.

I mange år er vådområder blevet drænet for at man kan dyrke mere jord. Men nu lægges de så våde igen for at fungere som naturlige "renseanlæg".

Vådområderne er Regeringens vigtigste værktøj til at opfylde kravene i EU's vandrammedirektiv i forbindelse med landbrugspakken.

Vådområderne bliver lavet for at tilbageholde kvælstof fra landbruget. Men man kan godt sige at der er en tillægsgevinst i form af den våde natur der hermed opstår. Især for fuglelivet. Fuglene indfinder sig lynhurtigt. Frøer og padder vil få flere levesteder. Ved de nye søer på Nordmors, Hundsø og ikke mindst Biskæret er det mærkbart. Her har Brushøns, Sorthalset Lappedykker, Rørhøg og ikke mindst Skestorkene holdt deres indtog.

I nær fremtid vil der blive en officiel indvielse af søerne.

Der arbejdes på tiltag med vådområder i Ørding Kær, Ejerslev Kær og Jølby Nor.

Vådområderne sættes nu til salg. Landbrug styrelsen har opkøbt lavtliggende landbrugsjord fra lodsejer. 95 hektar ved Hundsø og 53 hektar ved Biskæret. Oplagte købere er landmænd eller naturinteresserede. Områderne kan bruges til jagt og fiskeri. Arealerne må gerne afgræsses, og der kan også være muligheder for at slå græs til hø. Men der må ikke gødes, bruges sprøjtemidler eller ske omlægning af arealerne.

Grønt Råd

Der har været Grønt Rådsmøde den 27. april 2017.

Temamøde om Grønt Danmarkskort, vi deltog med tre fra DN Morsø.

Grønt Danmarkskort skal skrives ind i Kommuneplan 2017.

Målet er, at kortet giver et samlet overblik over, hvor den eksisterende natur findes, og hvor der i fremtiden kan planlægges ny natur. Det er hensigten, at Grønt Danmarkskort – på tværs af kommunegrænser og kommuneplaner – skal vise, hvordan nuværende natur sammen med ny natur skal bindes sammen i et stort landsdækkende naturnetværk. Den danske natur bliver således mere robust til gavn for spredning af vilde dyr og planter.

Kommuneplanernes retningslinjer skal sikre, at naturen har førsteprioritet i de områder, der udpeges som Grønt Danmarkskort. Registreringen sker på digitale kort.

Vi deltog i gruppearbejde med udpeging af værdifulde områder, og potentielle områder der kan skabe sammenhæng mellem naturområder.

En meget interessant og spændende opgave.

Grønt Rådsmøde den 21. september 2017

Ved fremlæggelse af Grønt Danmarkskort, som vi udarbejdede på sidste møde, blev der tilføjet: Der er tale om en positiv-udpeging, som ikke kommer til at indebære nogle restriktioner for lodsejere, men som kommer til at danne grundlag for tilskudsordninger til naturforbedrende tiltag. Bliver vedtaget sammen med kommuneplanen omkring årsskiftet.

Der spørges ind til bekæmpelse af eng-brandbæger. Der er ikke tale om en invasiv art, men en naturligt hjemmehørende art. Den vækker bekymring, da den er giftig for køer og heste, hvis den kommer i foderet. Morsø Kommune foretager ikke en særskilt indsats mod planten, den bliver slået i forbindelse med grøftekantsslåninger. Derudover ejer kommunen få naturarealer, og på byggetomter foretages der hyppig slåning for at undgå ukrudtsgener generelt for omkringboende.

Der forudses problemer med især bramgæs på omkringliggende landbrugsarealer, da vådområderne tiltrækker mange gæs, der på få dage kan afgræsse betydelige arealer. Der kan blive behov for yderligere reguleringstilladelser.

Der blev orienteret om klima-indsats – håndtering af stigende regnvandsmængder. Arbejdet er p.t. i gang ved Kærvej, her har man startet med at lave regnvandsbassiner inden man ændrer spildevandsledninger.

Mødet sluttede med debatpunkter på opfordring fra DN:

Grøftekanter: Ændringer i rabatklipningsmetoder kan skabe mere naturlige og kønne grøftekanter, især ved opsamling af afklip. Rådet foreslår afsætning af afklip til biogasanlæg. *I samarbejde med DN kan derudpeges strækninger hvor kantslåning ændres med sigte på at få fine grøftekanter med en flora som giver gode levesteder for insekter.*

Beskæring af vejtræer: Vejtræsbeskæring sker nogle gange hårdhændet og efterlader et ikke så æstetisk resultat. Rådet anbefaler, at man ikke beskærer kronetræer, men i stedet fælder dem, hvis de giver problemer for trafiksikkerheden, eller alternativt beskærer nænsomt/manuelt uden at skade kronen.

Brug af gift: Morsø Kommune bruger sprøjtegifte på parkeringspladser og ved kommunale bygninger. Som udgangspunkt bruges der ikke sprøjtegifte på naturarealer.

Naturråd

Kommunerne skal senest 15. januar 2018 nedsætte 20 lokale naturråd, som skal komme med vejledende forslag til Grønt Danmarkskort i kommuneplanerne. Morsø og Thisted kommuner skal være sammen om et naturråd, Thisted kommune er sekretariatsbetjeningen. Rådene afslutter deres arbejde senest 15. juli 2018. DN Morsø deltager med en repræsentant.

Kommunalbestyrelserne skal ifølge Planloven fastsætte retningslinjer i Kommuneplanen for varetagelse af naturbeskyttelsesinteresserne og i den forbindelse udpege Grønt Danmarkskort som led i en forstærket indsats for større og bedre sammenhængende naturområder.

Det vil understøtte en positiv udvikling i biodiversitet og indfrielsen af intentionerne med Naturplan Danmark (biodiversitet strategi). Samtidig vil udpegningen bidrage til at opfylde FN's og EU's 2020 biodiversitetsmål om at standse tilbagegangen i biodiversitet.

Naturkapital

Naturkapitalen er en oversigt over kommunens naturværdier og viser, at naturen trænger til en hjælpende hånd. - Naturkapitalen er en form for benchmarking og det vil være oplagt, at kommunerne noterer sig, hvad de har af god og unik natur og ser på, om de gør nok for at passe på den.

Naturen er fattig i Morsø Kommune

Det ser kønt ud på overfladen i Morsø Kommune, men naturen er ikke i topform. Det viser den såkaldte naturkapital, der er lavet af forskere på Aarhus Universitet på baggrund af data fra det nationale biodiversitetskort.

Ud af 100 mulige point scorer Morsø 12 og placerer sig dermed i bunden af listen over kommunernes naturværdi - på en 96. plads ud af landets 98 kommuner.

Den lave placering skyldes blandt andet, at over 70 procent af kommunen består af markarealer, der er intensivt dyrkede, og derfor har en meget lav biodiversitet.

Af positiv natur kan nævnes eng og mose samt hede og overdrev, der faktisk overstiger en såkaldt regional naturværdi, hvilket betyder, at en større variation af planter og dyrearter kan trives her. Da disse områder imidlertid er små, har de kun en lille effekt på det samlede naturkapital

Lokal- og Kommuneplaner

Kommuneplantillæg nr. 11 for Kommuneplan 2013 - 2015 – Markedsgade. August 2017

Planforslagene er udarbejdet på baggrund af et ønske fra Morsø Kommune omkring fastlæggelse af fremtidige rammer for et grønt område med mulighed for offentlig adgang. *Samtidig gives mulighed for udpegningsarealer til klimatilpasning og forebyggelse af oversvømmelse af bebyggede områder i Nykøbing. Udpegningsarealerne sker som en del af kommunens overordnede strategi omkring klimasikring af lavtliggende dele af byens nære områder.*

Planen skal sikre etablering af klimatilpasningstiltag i form af et regnvandsbassin med tilhørende anlæg og faciliteter. Regnvandsbassinet udformes som naturligt element i området. Sammen med et område indeholdende kolonihaver ved Markedsgade udgør hele arealet en vigtig del af byens grønne kiler.

Kolonihaveområdet indeholder ca. 30 eksisterende kolonihaver, anlæg til fællesfaciliteter samt et parkeringsområde.

Arealet er et lavt beliggende engareal og har tidligere været anvendt til både dyrkning og dyrehold og har været typiske bagarealer til bebyggelsen langs Markedsgade. Indenfor området ligger en kanal - Østre Afvandingskanal, som afvander en stor del af de omkringliggende områder, også udenfor Nykøbing. Kanalen og det omkringliggende engareal er derfor vigtig i forhold til tilbageholdelse af overfladevand på kritiske tidspunkter med eksempelvis store nedbørsmængder.

Sammenholdes en række parametre, herunder terrænforhold og nærhed til Limfjorden samt både Østre og Vestre afvandingskanals transport af overfladevand fra store, bagvedliggende områder, er der potentielt risiko for oversvømmelse af Nykøbing ved særlige nedbørshændelser og høj vandstand i Limfjorden. Udpegning af arealer, som muliggør tilbageholdelse af større mængder overfladevand er derfor af stor betydning. Lokalplanen er derfor udarbejdet med det formål at kunne håndtere større mængder af overfladevand indenfor lokalplanens område. Arealet er beliggende i byzone og forbliver i byzone efter lokalplanens vedtagelse.

Vedttaget af Kommunalbestyrelsen i Morsø Kommune. 28. august 2017

Lokalplan 23.7 for Sillerslev Havn

Lokalplanen er udarbejdet for at muliggøre udvidelse af Sillerslev Havn med et nyt havnebassin til lystbåde og en udvidelse af erhvervsarealerne i tilknytning til det eksisterende havnebassin. Lokalplanen skal sikre et balanceret forhold mellem den rekreative udnyttelse og den erhvervs-mæssige brug af havnen og området.

Vedtagelse Lokalplan 23.7 er vedtaget af Kommunalbestyrelsen i Morsø Kommune. 6. marts 2017

Ny plan i PlansystemDK: Centerområde ved Poulsen Dalsvej og Præstbrovej i Øster Jølby.

Ny plan i PlansystemDK: Overgaards alle.

Lokalplan 17.124 For et område til centerformål ved Jernbanevej, Broen og Højbro

Lokalplanen kom i forslag den 29.10.2012 med tre forslag/mulige løsninger.

Kom nu igen med en løsning og i den forbindelse var der 5. september 2017 arrangeret et Borgermøde/Workshop. Nu foreslås lukning af Vestergade, nedlæggelse af rundkørsel og etablering af et kulturtorv i forlængelse af Gasværksvej som bliver kulturgade. Planen mødte modstand, da man drøftede trafikplanen.

Planen er ikke vedtaget. Nyt borgermøde forventes til foråret.

Kommuneplan 2017 – 2029 er i høring fra 20.oktober til 15.december 2017.

Vindmøller

DN mener:

Vedvarende energikilder er det vigtigste redskab for at begrænse klimaændringerne og sikre en bæredygtig energiforsyning.

I 2040 skal Danmark ifølge DN udelukkende bruge vedvarende energi. Vindmøller spiller en helt afgørende rolle i omlægningen væk fra fossile brændsler.

Danmark har gode vindforhold og vindmøller er en gennemprøvet teknik til produktion af vedvarende energi. Vindkraft kan mindske udledningen af drivhusgasser ved at erstatte energi fra olie, kul og naturgas.

Vindmøller skal dog ikke stå i naturen, som udgør omkring 20 % af Danmark.

DN er generelt imod opstilling af vindmøller i fredede områder, skove, Natura 2000-områder, beskyttede naturtyper (efter naturbeskyttelseslovens § 3, dvs. eng, hede, mose mv.), indenfor strandbeskyttelseslinjen samt i områder som ikommuneplanen er udpeget for deres landskabelige værdi.

På Mors har vi erfaret, at Morsø Kommune gav tilladelse til opstilling af 6 vindmøller med en højde på 240 meter og møllerne blev opstillet i fredskov – man flyttede blot den fredede skov.

Derfor var vi meget opmærksomme da Morsø Kommune kom med "Forslag til Kommuneplantillæg nr. 13 for Kommuneplan 2013 - 2025 Temaplan for vindmøller Maj 2017, Morsø Kommune".

Vi deltog i offentligt møde i Øster Jølby 20.maj 2016 og ellers har vi gjort os synlige, hvor vi har synes det har været nødvendigt for at få størst mulig indflydelse på Vindmølleplanen.

Vi har deltaget i workshop/arbejdsgruppe nedsat af Morsø Kommune den 27.2.2017, 27.3.2017 og 8.5.2017.

1.juli 2016 indsendt: Kommentarer til Debatoplæg, Planlægning for Vindmøller, Morsø Kommune 2016

18.2.2017 indsendt: Bemærkninger til "Scoping – miljøvurdering af potentielle nye vindmølleområder i Morsø Kommune.

6.3.2017 Indsendt: Bemærkninger til Morsø Kommunes Scoping notat

28.6.2017 Indsendt høringssvar: "Forslag til Kommuneplantillæg nr. 13 – Revision af vindmølleplanlægning i Morsø Kommune." offentlig høring til 30.juni 2017.

Vindmølleplanen blev vedtaget på Kommunalbestyrelsesmødet 1.maj 2017

Endeligt vedtaget blev Kommuneplantillæg nr. 13 den 29.august 2017

Det blev præciseret, at området ved Sdr. Herreds plantage opretholdes som fremtidigt mølleområde, øvrige områder udgår som mølleområder. Det indebærer, at møller der er opstillet med landzonetilladelse

skal fjernes, når de er udtjente, mens eksisterende møller i lokalplanlagte områder kan udskiftes med identiske møller, såfremt ejeren ønsker det.

Det lille markfirben findes på Stærhøj i den gamle molergrav som nu er et meget fint overdrev og er beskyttet af naturbeskyttelseslovens §3.

Mosebjerg og Stærhøj

I mere end otte år har vi i DN Morsø beskæftiget os med molersagen. Vi har skrevet og talt om den, og vi kæmper fortsat for at redde det unikke kystlandskab på Nordmors.

I forbindelse med molerindustriens ønsker om at grave i såvel Mosebjerg som Stærhøj har vi skrevet flere høringssvar, både til Region Nordjylland og Morsø Kommune.

På det seneste har Region Nordjylland 25. april 2017 vedtaget Råstofplan 2016, hvor Mosebjerg og Stærhøj Vest er taget ud af råstofgraveområderne.

Vi oplevede, at virksomheden Skamol i sidste øjeblik (24.2.2017) indsendte ansøgning om at grave i Mosebjerg med det formål, at den skulle behandles efter den hidtil gældende Råstofplan 2012.

DN Morsø har, som mange andre, indsendt høringssvar, hvor vi påpegede alle de negative konsekvenser, en molergravning ville medføre, og hvor vi gjorde opmærksom på, at en råstofindvinding ville være i direkte strid med en række lovbestemmelser.

Region Nordjyllands råstofforvaltning har nu færdigbehandlet ansøgningen og indstillet til politikerne, at der meddeles afslag med begrundelse i den negative påvirkning af de væsentlige landskabsinteresser, som molerindvinding på det ansøgte areal vil være årsag til.

Sagen er lige (oktober 2017) behandlet i Forretningsudvalget som valgte at følge indstillingen fra forvaltningen og fra det faglige udvalg om, at meddele afslag på Skamol's ansøgning. Sagen er på Regionsrådsmødet 31.10.2017 endelig afgjort af Regionsrådet, som besluttede med et stort flertal, at sige nej til Skamol's ansøgning. Begrundelserne var de samme som blev brugt, da de vedtog at tage Mosebjerg og Stærhøj Vest ud af Råstofplan 2016. De landskabelige hensyn vejer tungere end de erhvervmæssige.

I forbindelse med offentlighedsfasen vedrørende Morsø Kommunes Kommuneplantillæg nr. 12, som er en forudsætning for, at der kan gives gravetilladelse i "Stærhøj Øst", indkom der ikke mindre end 45 velformulerede og sagligt underbyggede høringsvar, som alle var kritiske over for Kommuneplantillægget.

Dette til trods vedtog Morsø Kommunalbestyrelse 28. august 2017 Kommuneplantillægget – dog var der tre, der stemte imod. Vi må derfor med beklagelse konstatere, at dialogens og argumenterne vej til Morsø Kommune har vist sig ufremkommelige. Tilbage er kun klagemulighederne.

Danmarks Naturfredningsforening har som landsdækkende forening adgang til at klage over afgørelsen. DN Morsø har nedsat en arbejdsgruppe med det formål at udfærdige en klage over afgørelsen, og vi har 27. september 2017 indsendt en klage til Planklagenævnet.

Samtidig med offentliggørelsen af den politiske beslutning om vedtagelsen af Kommuneplantillæg nr. 12 blev også offentliggjort, at Morsø Kommune igen (for anden gang) har meddelt virksomheden Imerys dispensation til at bortgrave det overdrev, der er beliggende i "Stærhøj Øst", og som er beskyttet af §3 i Naturbeskyttelsesloven.

Den første dispensation fra december 2014 blev påklaget af "Foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj", og de fik medhold i Natur- og Miljøklagenævnet. DN Morsø klagede ikke, men sendte høringsvar.

Den seneste dispensation har DN Morsø påklaget. Klagen er sendt 28. september 2017 til Planklagenævnet.

I vores klage har vi lagt vægt på at vise, hvordan lovgivningen understøtter bevaring af dette unikke landskab og dermed peger frem mod en mere bæredygtig udvikling af området.

Vi kan som forening ikke anerkende, at molerindustrien, ved at henholde sig til den i 1985 udarbejdede rapport om molergravning på Mors, på nogen måde kan siges at have en legitim ret til at grave i Stærhøj. Rapporten er netop en rapport – og ikke en bindende juridisk aftale.

Lovgivningen er ændret flere gange siden da: I 1994 ændres Planloven, hvor Kystnærhedszoneprincippet vedtages. Senere i 1999 udvides Strandbeskyttelseszonen fra 100 meter til 300 meter. I 2003 ændres Råstofloven, hvor blandt andet `de anmeldte rettigheder` mister gyldighed.

Vi mener, at enhver form for gravning i de kystnære landskaber bør undlades, og at der er en klar lovhjemmel hertil. – I stedet bør vi bevare og fremtidssikre dette helt særlige landskab gennem en fredning.

Den 1. februar 2017 blev Natur- og Miljøklagenævnet nedlagt og erstattet af to nye klagenævn; et Planklagenævn og Miljø- og Fødevarerklagenævn. De to nævn sekretariatsbetjenes af Nævnenes Hus.

Miljøbeskyttelsesloven – en giftig sag

Sag: Tillæg til eksisterende miljøgodkendelse. Udvidelse af støjvold med forurennet jord.

Morsø Kommune har givet en dispensation til udvidelse af jordvold med forurennet jord udenfor kategori, på Nørrebro v/Filtensborg.

DN har påklaget Morsø Kommunes dispensation, vi mener at beskrivelsen af arealerne omkring, mellem og under "støjvoldende" er mangelfuld, og at kommunen ikke bør give tilladelse til et så risikabelt projekt, hvis langtidseffekter ikke kan vurderes idag.

Ved brud på membranen vil stærkt forurenet vand, med et ukendt indhold af miljøfremmede stoffer, formodentlig strømme ned mod mosen, og derfra i de sekundære magasiner videre ind under byen, alene på grund af de topografiske forhold i området.

DN skønner, at der snarere er tale om et jordhotel uden monitoring af eventuelle skader på miljø, grundvand og omgivelser.

Grundvand

Morsø Kommune har nedsat et koordineringsforum for grundvandsbeskyttelse. Har udarbejdet et administrationsgrundlag for indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse.

Afholdt et fyraftensmøde 3.oktober 2017 hvor vi deltog.

Morsø Kommune foreslår plantning af mere løvskov for, at beskytte grundvandet.

Aktiviteter i 2016 – 2017

Affaldsindsamling søndag 2.april 2017. Helt som vi plejer mødtes vi ved Sallingsund.

Skovens Dag søndag 7.maj 2017. Afholdt ved "Det gamle Savværk" i Legind Bjerge.

Naturens Dag søndag 10.september 2017. Afholdt ved Sundby Havn.

DN Morsø er også aktive i:

Limfjordsnetværket – alle DN afdelinger i kommuner der grænser op til Limfjorden deltager.

Samrådsmøder – 4 møder om året med alle DN afdelinger i Nordjylland.

Repræsentantskabsmøder – 2 møder om året med alle DN afdelinger på landsplan.

Afdelingsbestyrelsen holder bestyrelsesmøde en gang i måneden.

Henvendelser fra medlemmer

Vi har fået flere henvendelser omkring ny vindmølleplan.

Vi har fået flere henvendelser omkring råstofgravning af moler.

Omkring svinefarmen Ejerslevvej 28, angående miljøgodkendelse.

Miljøgodkendelse til placering af ny minkfarm på ejendommen Nordmorsvej 9, og en udvidelse af husdyrbrug/amme køer.

Tak til bestyrelsen for vores indsats

Jeg vil gerne sige tak til bestyrelsen, som hver især har ydet en stor indsats for naturen på Mors og sat miljøet på dagsordenen. Tak for samarbejdet, det er vigtigt også fremover med et godt samarbejde og med et godt samarbejde udadtil.

Mette Jensen

Formand, DN Morsø

